

TLPST

Lesbrief 80: september 2021

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Karma

'Dat is karma!' Je hoort het mensen weleens uitroepen. Ze bedoelen dan vaak: 'Net goed! Je hebt deze tegenslag verdiend!', of: 'O jee, dit is vast mijn 'straf' omdat ik iets verkeerd heb gedaan ...' Maar wat betekent *karma* eigenlijk?

> [Lees verder](#)

Brainstormen over stormnamen

Het waait buiten en de pannen vliegen van het dak. Aan wie hebben we dat te danken? Corrie, Eunice, Herman, Franklin en Tineke zijn de ouders. Tenminste: volgens de weerdiensten van Nederland, Groot-Brittannië en Ierland.

> [Lees verder](#)

Kunnen Engelstaligen Nederlands verstaan?

Nederlands en Engels zijn verwante talen: ze komen voort uit dezelfde 'oertaal'. Maar hoe goed zijn ze nu nog onderling verstaanbaar? Wat 'bakken' Engelstalige mensen ervan als ze onze taal horen? Een lerares Nederlands probeerde het uit.

> [Lees verder](#)

Nieswoorden

Wat zeg jij als er iemand niest? Dat hangt onder meer af van waar je vandaan komt. In Nederland zeggen mensen vaak 'Proost', in Vlaanderen 'God zegene u.' Maar er zijn ook plaatsen waar ze 'Santé' zeggen. Waar komen die verschillen vandaan?

> [Lees verder](#)

Karma

‘Dat is karma!’ Je hoort het mensen weleens uitroepen. Ze bedoelen dan vaak: ‘Net goed! Je hebt deze tegenslag verdiend!’ of ‘O jee, dit is vast mijn ‘straf’ omdat ik iets verkeerd heb gedaan ...’ Maar wat betekent *karma* eigenlijk?

Het woord *karma* komt uit een oude taal uit India – het Sanskriet of Oudindisch – en verwijst naar de optelsom van alles wat je gedurende je leven gedaan of gedacht hebt. In het online geschiedenismagazine Historiek staat [een artikel met meer uitleg](#).

In het boeddhisme en het hindoeïsme wordt de term *karma* veel gebruikt in de context van reïncarnatie. Karma zou namelijk bepalen hoe mensen na hun leven terugkomen op aarde. Heb je goed geleefd, dan word je herboren als een beter mens of als iemand met een hogere positie of status. Slecht leven geleid? Pech, dan mag je in je nieuwe leven zeker zijn van heel wat tegenslag. Of in het Nederlands gezegd: wie wind zaait, zal storm oogsten.

Vragen en opdrachten

Beantwoord de vragen 1a, 1b en 1c samen met een klasgenoot en bespreek jullie antwoorden daarna in de klas.

- 1a Leg in eigen woorden uit wat het woord ‘karma’ in de westerse cultuur betekent.
- 1b Leg in eigen woorden uit wat ‘karma’ volgens het boeddhisme en hindoeïsme betekent.
- 1c Wat is het belangrijkste verschil tussen de westerse en de boeddhistische of hindoeïstische betekenis van het woord ‘karma’?

Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 2 In [het artikel op Historiek](#) staat het volgende: “Een vers uit de werken van Siddhartha Gautama (de echte naam van Boeddha) geeft mooi weer hoe vanuit het boeddhisme naar karma wordt gekeken.” Lees dat vers, en schrijf dan in je eigen woorden op hoe er vanuit het boeddhisme naar karma wordt gekeken.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Brainstormen over stormnamen

Over storm gesproken: het waait buiten en de pannen vliegen van het dak. Aan wie hebben we dat te danken? Corrie, Eunice, Herman, Franklin en Tineke zijn de daders.

Tenminste: volgens het KNMI. Want samen met de weerdiensten van Groot-Brittannië en Ierland hebben de Nederlandse meteorologen een lijst samengesteld met de stormnamen voor het seizoen 2021-2022.

Over de namen is flink gebrainstormd: in de lijst wisselen [mannelijke en vrouwelijke stormnamen](#) elkaar af. Achter elke naam zit wel een verhaal. De eerste storm van dit seizoen zal Arwen genoemd worden, de tweede luistert naar de naam Barra. Gele, oranje of rode stormwaarschuwing? Wees voorzichtig en geef de mensen naar wie de stormen genoemd zijn niet de schuld!

Vragen en opdrachten

Beantwoord de vragen 1a en 1b eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 1a** Lees [het artikel](#). Leg in eigen woorden uit waarom het KNMI het belangrijk vindt om namen te geven aan stormen.
- 1b** Geloof jij dat het een goed idee is om namen te geven aan stormen? Of denk je dat het beter is om alleen te waarschuwen met een kleurcode? Licht je antwoord toe.

Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 2** Naar wie zou jij een storm willen noemen? Licht je antwoord toe.

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Kunnen Engelstaligen Nederlands verstaan?

Het Nederlands en het Engels liggen best dicht bij elkaar. Dat merk je bijvoorbeeld als je de woorden *man*, *hand* en *pen* van de ene taal in de andere vertaalt. Dat komt doordat deze talen een paar duizend jaar geleden een gemeenschappelijke voorouder hadden – die ze overigens delen met de Scandinavische talen, het Duits en het Fries. Al die talen samen noemen we de Germaanse talen.

Inmiddels zijn die Germaanse talen flink uit elkaar gegroeid. Je moet als Nederlander echt wel wat leren voor je Engels kunt verstaan. Is dat omgekeerd ook zo? Dat probeerde een lerares Nederlands uit in twee YouTube-filmpjes (hier vind je [het eerste](#) en hier [het tweede](#)).

Ze spreekt Nederlands tegen mensen die onze taal nooit geleerd hebben. Wat verstaan ze wel? Het blijkt te helpen als je ook een andere Germaanse taal kent naast het Engels. Maar het is vooral grappig om te zien wat de Engelstaligen denken dat er bedoeld is. Al met al heeft Engels spreken niet veel voordelen als je Nederlands probeert te verstaan!

Vragen en opdrachten

Beantwoord vraag 1 samen met een klasgenoot en bespreek jullie antwoord daarna in de klas.

- 1 Bekijk het begin van het [eerste filmpje](#), waarin de proefpersonen zich voorstellen en vertellen wat hun moedertaal is. De moedertaal van Norbert is geen Germaanse taal. Uit welke taalfamilie komt zijn moedertaal?

Beantwoord de vragen 2a tot en met 2d samen met een klasgenoot en bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 2a Bekijk een stukje van beide filmpjes. Welke proefpersoon kan duidelijk het best Nederlands verstaan, terwijl hij de taal nooit heeft geleerd? Norbert, Matt of Simon?
- 2b Hoe zou je kunnen verklaren dat juist die persoon als beste Nederlands verstaat?
- 2c Welke proefpersoon heeft de meeste moeite om Nederlands te verstaan? Norbert, Matt of Simon?
- 2d Hoe zou je kunnen verklaren dat juist die persoon het minst goed Nederlands verstaat?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Nieswoorden

Wat zeg jij als iemand in de buurt niest? Het antwoord op die vraag hangt af van waar je vandaan komt. In Nederland zeggen mensen bijvoorbeeld vaak 'Proost' en in Vlaanderen 'God zegene u.' Maar er zijn ook plaatsen waar mensen 'Santé' zeggen (het Franse woord voor 'gezondheid', dat ook veel mensen buiten Frankrijk soms gebruiken). Je kunt het zien op [deze kaart](#).

Hoe komt het dat mensen voor sommige begrippen verschillende woorden gebruiken? Misschien doordat je meestal niet op school leert wat je moet zeggen als iemand niest. Je leert het van de mensen om je heen, en die mensen kunnen van verschillende plaatsen komen en dus ook verschillende dingen zeggen.

Vragen en opdrachten

Beantwoord de vragen 1a en 1b eerst voor jezelf en bespreek je antwoorden daarna in de klas.

- 1a** Bekijk de [nieskaart](#). Waar in Nederland zegt men ook wel 'Santé'? In het noorden, oosten, zuiden en/of westen?
- 1b** Hoe zou je kunnen verklaren dat mensen juist daar ook het woord *santé* gebruiken wanneer er iemand niest?

Beantwoord vraag 2 samen met een klasgenoot en bespreek jullie antwoord daarna in de klas.

- 2** Bekijk nogmaals de kaart. Wat zeggen mensen in Friesland? Zoek uit hoe je dit woord uitspreekt en wat het betekent.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

- 1a** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
Karma is een onzichtbare kracht die maakt dat je krijgt wat je verdient.
- 1b** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
Karma is de belangrijkste optelsom die er is, namelijk die van alles wat je ooit in je leven gedacht en gedaan hebt. De uitkomst bepaalt wat er van jou moet worden in een volgend leven.
- 1c** In het boeddhisme en hindoeïsme is 'karma' nauw gerelateerd aan reïncarnatie, wat in de westerse cultuur niet het geval is.
- 2** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
Als je geboren wordt, draag je zowel je goede als je slechte daden uit een vorig leven met je mee: je bent je eigen erfgenaam. Dus hoe beter je leeft, hoe beter je karma en hoe beter je volgende leven.

Antwoorden tweede onderwerp

- 1a** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
Volgens de bedenkers zijn mensen zich eerder bewust van gevaarlijke weersomstandigheden als stormen een naam hebben. Daardoor zijn ze voorzichtiger en gebeuren er minder ongelukken.
- 1b** Eigen antwoord.
- 2** Eigen antwoord.

Antwoorden derde onderwerp

- 1** De moedertaal van Norbert is Pools. Dat is een Slavische taal.
- 2a** Simon.
- 2b** De moedertaal van Simon is Brits-Engels, een Germaanse taal, net als het Nederlands. Bovendien weet hij veel over historische linguïstiek, blijkt uit zijn introductie. Hij lijkt regelmatig de betekenis van Nederlandse woorden te kunnen afleiden uit zijn taalkundige kennis.
- 2c** Norbert.
- 2d** De moedertaal van Norbert is Pools, een taal uit een andere taalfamilie dan het Nederlands. Daardoor is zijn afstand met het Nederlands groter dan bij zijn mede-proefpersonen.

Antwoorden vierde onderwerp

- 1a** In het zuiden en in het westen.
- 1b** Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
- *Zuiden: misschien is 'Santé' komen overwaaien via Vlaanderen uit het Franstalige deel van België, Wallonië.*
 - *Westen: het westen is het meest multiculturele en bovendien dichtstbevolkte deel van Nederland. Een niet-Nederlands nieswoord kun je daardoor misschien in het westen vaker verwachten dan in het noorden en oosten van het land.*
- 2** Het Friese woord *sûnens* betekent 'gezondheid'. Uitspraak: '[soen'ns](#)'.